

PATVIRTINTA

VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centro
direktoriaus 2018 m. spalio 26 d.
įsakymu Nr. V-41

**VŠĮ RASEINIŲ PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRE
PAGALBOS SAVIŽUDYBĖS GRĖSMĘ PATIRIANTIEMS, SAVIŽUDYBĖS KRIZĘ
IŠGYVENANTIEMS IR SAVIŽUDYBĖS KRIZĘ IŠGYVENUSIEMS ASMENIMS
TEIKIMO TVARKA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims organizavimo ir teikimo tvarka (toliau – Tvarka) nustato asmens savižudybės grėsmės nustatymo, pagalbos asmens savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims organizavimo ir teikimo tvarką.

**II SKYRIUS
PASKIRTIS IR TAIKymo SRITIS**

2. Šia Tvarka naudojasi psichikos sveikatos specialistai, ji taikoma VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centre, teikiant psichikos sveikatos priežiūros paslaugas savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims.

3. Tvarka netaikoma, kai savižudybės grėsmę patiriantis asmuo pats telefonu ar kitomis ryšio priemonėmis kreipiasi emocinės pagalbos į emocinės paramos tarnybą, Bendrąjį pagalbos centrą, greitosios medicinos pagalbos tarnybą, sveikatos priežiūros, švietimo bei socialinių paslaugų įstaigas.

**III SKYRIUS
NUORODOS**

4. Nuorodos į teisės aktus:

- 4.1. LST EN ISO 9001:2015 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai“;
- 4.2. Kokybės vadovas KV-01;
- 4.3. Asmens sveikatos istorijos pildymo tvarka KVSP-005;
- 4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipų formų bei privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“ su aktualiais pakeitimais“;
- 4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. liepos 26 d. įsakymas Nr. V-859 „Dėl pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 4.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. liepos 26 d. įsakymas Nr. V-856 „Dėl savižudybės krizę išgyvenančių asmenų psichosocialinio vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 4.7. Lietuvos Respublikos teisių ir žalos atlyginimo įstatymas;
- 4.8. „VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centro atvejo vadybos, teikiant pirmines ambulatorines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, tvarka“ KVSP-043;

- 4.9. „Psichiatrinė krizių intervencijos tvarka“ KVSI-005;
- 4.10. Lietuvos Respublikos Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas;
- 4.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 17 d. įsakymas Nr. V-861 „Dėl pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nauja redakcija nuo 2018-01-24 su aktualiais pakeitimais;
- 4.12. Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. birželio 21 d. sprendimas Nr. TS-213 „Dėl reagavimo į savižudybių riziką Raseinių rajone algoritmų patvirtinimo.“

IV SKYRIUS TERMINAI, PAAIŠKINIMAI IR SANTRUMPOS

- 5. Tvarkoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:
 - 5.1. asmens savižudybės grėsmė – situacija, kai asmuo turi savižudiškų minčių, ketinimų žudyti ir (ar) yra tyčia susižalojęs.
 - 5.2. kitos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos teisės aktuose, reguliuojančiuose asmens sveikatos priežiūrą.
- 6. Tvarkoje naudojamos santrumpos:
 - RPSC – VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centras;
 - DR – direktorius;
 - GP – gydytojas psichiatras;
 - SL – psichikos sveikatos slaugytojas;
 - MP – medicinos psichologas;
 - SD – socialinis darbuotojas;
 - A – atlieka, atsako;
 - D – dalyvauja;
 - I – informuoja;
 - K – vykdo kontrolę;
 - VA – vidaus medicinos auditorius.

V SKYRIUS ATSAKOMYBĖ IR KONTROLĖ

- 7. Už diagnostiką ir gydymą atsako gydytojai psichiatrai, vaikų ir paauglių gydytojas psichiatras ir medicinos psichologai savo kompetencijos ribose.
- 8. Už atvejo vadybą atsako socialiniai darbuotojai.
- 9. Direktorius atsako už tvarkos vykdymo kontrolę.
- 10. Vidaus medicinos auditorius stebi atitikimą Tvarkos reikalavimams ir informuoja RPSC direktorių apie nustatytas neatitiktis.

11. Atsakomybių lentelė:

Veiksmas \ Vykdytojas	GP	MP	SD	SL	DR	VA
Pirminė informacija apie teikiamas paslaugas	D	D	A	A	K	I
Atvejo vadyba	D	D	A	D	K	I
Gydymas, diagnostika	A	A	-	-	K	I
Vykdo stebėseną	D	D	A	D	K	I
Pildo medicinos dokumentus	A	A	A	A	K	I

VI SKYRIUS ATLIKIMAS

SKUBIOS PAGALBOS SAVIŽUDYBĖS KRIZĘ IŠGYVENANČIAM ASMENIUI TEIKIMO TVARKA

12. Asmeniui atvykus į VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centrą gydytojas nustato, kad asmuo išgyvena savižudybės krizę, gydytojas psichiatras arba vaikų ir paauglių gydytojas psichiatras (toliau bendrai – gydytojas) išaiškina savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui ar Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme nustatytais atvejais – asmens atstovams pagal įstatymą (toliau kartu – savižudybės krizę išgyvenantis asmuo) pagalbos poreikį, ambulatorinėje asmens sveikatos istorijoje (forma Nr. 025/a, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-120 „Dėl privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų patvirtinimo“) (toliau – ambulatorinė asmens sveikatos istorija) įrašo informaciją apie savižudybės krizę išgyvenančio asmens išgyvenamą savižudybės krizę ir atlieka psichosocialinį vertinimą arba siunčia medicinos psichologui savižudybės krizę išgyvenantį asmenį psichosocialiniam vertinimui atlikti. Psichosocialinis vertinimas atliekamas ir medicinos dokumentai, susiję su psichosocialiniu vertinimu, perduodami sveikatos apsaugos ministro patvirtinto Savižudybės krizę išgyvenančių asmenų psichosocialinio vertinimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

13. Jei į VšĮ Raseinių psichikos sveikatos centrą kreipiasi apsinuodijęs savižudybės krizę išgyvenantis asmuo, jis pervežamas į ASPĮ, teikiančią stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas apsinuodijusiems asmenims.

14. Jei reikia, ASPĮ personalas pagal savo kompetenciją teikia emocinę pagalbą savižudybės krizę išgyvenantį asmenį lydintiems artimiesiems.

15. Jei savižudybės krizę išgyvenantis asmuo ketina tęsti ambulatorinį gydymą kitoje ASPĮ, nei buvo atliktas psichosocialinis vertinimas, psichosocialinį vertinimą atlikęs arba kitas ASPĮ vadovo paskirtas specialistas:

16. kartu su savižudybės krizę išgyvenančiu asmeniu apsvarsto, kurioje ASPĮ jis galėtų tęsti ambulatorinį gydymą;

17. savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui pageidaujant padeda jam užsiregistruoti į konsultaciją pas pasirinktos ASPĮ psichikos sveikatos priežiūros specialistą.

TESTINĖS PAGALBOS ASMENIUI, KURIAM BUVO TEIKIAMA SKUBI PAGALBA, TEIKIMO TVARKA

18. Asmens sveikatos priežiūros įstaiga, kurioje asmeniui buvo suteikta skubi pagalba Aprašo III skyriuje nustatyta tvarka (toliau – savižudybės krizę išgyvenęs asmuo), medicininius dokumentus, susijusius su savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui atliktu psichosocialiniu vertinimu, tą pačią darbo dieną elektroninėmis priemonėmis persiunčia juos savižudybės krizę išgyvenusio asmens šeimos gydytojui ir psichikos sveikatos centrui (toliau – PSC), prie kurio savižudybės krizę išgyvenęs asmuo yra prisirašęs.

19. RPSC, gavęs tvarkos 18 punkte nurodytus dokumentus, jų gavimo dieną paskiria savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui RPSC socialinį darbuotoją, kuriam paveda taikyti atvejo vadybos metodą (toliau – atvejo vadybininkas), ir perduoda jam gautą informaciją apie savižudybės krizę išgyvenusį asmenį.

20. Atvejo vadybininkas tvarkos 18 punkte nurodytų dokumentų gavimo dieną (pasibaigus jo darbo laikui – artimiausią darbo dieną):

20.1. skambina savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui ar Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme nustatytais atvejais – asmens atstovams pagal įstatymą (toliau kartu – savižudybės krizę išgyvenęs asmuo) telefonu ir informuoja jį apie tęstinės pagalbos galimybes:

20.1.1. jei savižudybės krizę išgyvenęs asmuo nėra užsiregistravęs į konsultaciją pas psichikos sveikatos priežiūros specialistą ir sutinka gauti pagalbą RPSC, prie kurio yra prisirašęs, registruoja jį gauti psichikos sveikatos priežiūros specialisto konsultacijos;

20.1.2. jei savižudybės krizę išgyvenęs asmuo atsisako gauti pagalbą RPSC, prie kurio jis yra prisirašęs, atvejo vadybininkas kartu su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu aptaria, kuri ASPĮ jam galėtų teikti tęstinę pagalbą. Savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui sutikus priimti pagalbą kitoje ASPĮ, atvejo vadybininkas padeda savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui užsiregistruoti į konsultaciją pas pasirinktos ASPĮ psichikos sveikatos priežiūros specialistą, informuoja apie nemokamas ir mokamas paslaugų gavimo galimybes;

20.1.3. savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui atsisakius gauti bet kokią pagalbą, atvejo vadybininkas su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu aptaria ir ambulatorinėje asmens sveikatos istorijoje dokumentuoja atsisakymo priežastis, priimto sprendimo pasekmes ir bendradarbiavimo su RPSC, prie kurio savižudybės krizę išgyvenęs asmuo prisirašęs, ateityje galimybes. Jei pagalbos atsisako nepilnamečio asmens atstovai pagal įstatymą, apie tai ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo atsisakymo dienos informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinį skyrių (toliau – VVTAIT teritorinis skyrius) pagal nepilnamečio gyvenamąją vietą;

20.2. nepavykus susisiekti su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu telefonu, skambina psichosocialinio vertinimo dokumentuose nurodytiems artimiesiems (išskyrus – jei asmuo nepilnamečis) ir per juos siekia užmegzti kontaktą su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu. Su artimaisiais nesusisiekama, jei psichosocialinio vertinimo dokumentuose nenurodyti artimųjų kontaktiniai duomenys arba jei savižudybės krizę išgyvenęs asmuo nurodė, kad nesutinka, kad jiems būtų teikiama informacija apie jį;

20.3. nepavykus telefonu susisiekti su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu ir (ar) jo artimaisiais Aprašo 22 punkte nurodytų dokumentų gavimo dieną, tai daroma dar 4 darbo dienas, o kai asmuo nepilnamečis – dar 2 darbo dienas;

20.4. jei su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu ir (ar) jo artimaisiais nepavyko susisiekti per Aprašo 16.3 papunktyje nurodytą terminą, vyksta arba organizuoja kito specialisto apsilankymą savižudybės krizę išgyvenusio asmens gyvenamojoje vietoje. Jei savižudybės krizę išgyvenęs asmuo yra savo gyvenamojoje vietoje, atvejo vadybininkas arba kitas specialistas vykdo Aprašo

24.1.1–24.1.3 papunkčiuose nurodytus veiksmus. Jei savižudybės krizę išgyvenusio asmens gyvenamojoje vietoje neranda, atvejo vadybininkas arba kitas specialistas pakartotinai vyksta arba organizuoja kito tos pačios ASPĮ specialisto apsilankymą asmens gyvenamojoje vietoje dar 1 kartą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po paskutinio nuvykimo;

20.5. Aprašo 24.4 papunktyje nurodytu būdu nepavykus susisiekti su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu, paieškos aplinkybės dokumentuojamos ambulatorinėje asmens sveikatos istorijoje ir savižudybės krizę išgyvenusio asmens paieška nutraukiama. Jei savižudybės krizę išgyvenęs asmuo yra nepilnametis, apie tai, kad nepavyko susisiekti su savižudybės krizę išgyvenusiu nepilnamečiu ir jo atstovais pagal įstatymą ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuojamas VVTAĮT teritorinis skyrius pagal nepilnamečio gyvenamąją vietą.

21. Po pirmojo savižudybės krizę išgyvenusio asmens apsilankymo pas RPSC, prie kurio asmuo prisirašęs, specialistą, atvejo vadybininkas su savižudybės krizę išgyvenusiu asmeniu aptaria RPSC specialisto ir savižudybės grėsmę išgyvenusio asmens sudarytą tęstinės pagalbos planą ir įrašo apie tai ambulatorinėje asmens sveikatos istorijoje.

22. Savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui neatvykus specialisto konsultacijos į RPSC, prie kurio jis prisirašęs, atvejo vadybininkas vykdo Aprašo 24.1 papunktyje nurodytus veiksmus.

23. Esant poreikiui, savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui sutikus raštu ir (ar) vadovaujantis kitais teisės aktais, į tęstinės pagalbos teikimo procesą įtraukiamos kitos ASPĮ bei institucijos ir organizacijos (pvz., ugdymo įstaigos, VVTAĮT, socialinių paslaugų įstaigos ir kt.). Prieš savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui duodant šiame punkte nurodytą sutikimą atvejo vadybininkas turi savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui suprantamu būdu paaiškinti apie kitų ASPĮ ir kitų institucijų ir organizacijų įtraukimo į tęstinės pagalbos teikimo procesą tikslą ir jų dalyvavimo teikiant tęstinę pagalbą būdus.

24. Jei savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui psichologo ir (ar) psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos ne RPSC, prie kurio asmuo prisirašęs, savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui sutikus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu, ASPĮ ar psichologo paslaugas teikianti kita įstaiga atvejo vadybininko prašymu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jo prašymo gavimo dienos raštu pateikia atvejo vadybininkui informaciją apie savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui suteiktas paslaugas.

25. Jei nepilnamečiam savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui psichologo ir (ar) psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos ne RPSC, prie kurio jis prisirašęs, ir nepilnamečio asmens atstovai pagal įstatymą nesutiko, kad atvejo vadybininkui būtų teikiama informacija Aprašo 28 punkte nustatyta tvarka, atvejo vadybininkas ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo nepilnamečio savižudybės krizę išgyvenusio asmens atstovų pagal įstatymą nesutikimo dėl informacijos teikimo pareiškimo dienos informaciją apie tai, kad nepilnamečiam savižudybės krizę išgyvenusiam asmeniui psichologo ir (ar) psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos ne RPSC, prie kurio jis prisirašęs, perduoda VVTAĮT teritoriniam skyriui pagal nepilnamečio gyvenamąją vietą.

VII SKYRIUS ĮRAŠAI

26. Ambulatorinė asmens sveikatos istorija forma Nr. 025/a.
27. Sveidros APAP posistemė.
28. Gautų pranešimų apie savižudybės ketinimą/mėginimą žudytis registras.
29. Savižudybės krizę išgyvenančių asmenų psichosocialinio vertinimo aprašas.
30. Asmens savisaugos planas.

VIII SKYRIUS PRIEDAI

31. Priedas A. Vši Raseinių psichikos sveikatos centre pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems, savižudybės krizę išgyvenantiems ir savižudybės krizę išgyvenusiems asmenims teikimo algoritmas.

32. Sutikimas/ Nesutikimas dėl kitų institucijų įtraukimo į tęstinės pagalbos teikimo procesą (Forma Nr. RPSC-31).

33. Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. birželio 21 d. sprendimas Nr. TS-213 „Dėl reagavimo į savižudybių riziką Raseinių rajone algoritmų patvirtinimo“.

34. Lankstinukas. Kur ir kaip gauti psichologinę bei medicininę pagalbą Raseinių rajone.

35. Gautų pranešimų apie savižudybės ketinimą/mėginimą žudytis registras (Forma Nr. RPSC-17).

36. Savižudybės krizę išgyvenančių asmenų psichosocialinio vertinimo aprašas.

37. Asmens savisaugos planas.

IX SKYRIUS PASKIRSTYMAS

38. Šios tvarkos originalas segamas byloje 1.3. ir laikomas administracijoje, tvarkos kopija su darbuotojų parašais įteikiama RPSC direktoriui, originalo kopijos laikomos darbuotojų darbo vietose. Šios tvarkos direktoriaus patvirtinta procedūra laikoma pas vidaus medicinos auditorių (byla 7.4).
